

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Waarderingskader mbo 2016 inclusief vavo en overige educatie

CONCEPT

Ten behoeve van pilotfase: maart – juni 2015

Utrecht,
22 januari 2015

INHOUD

1	INLEIDING	3
2	OPZET EN TOEPASSING VAN HET WAARDERINGSKADER	4
2.1	STRUCTUUR.....	4
2.2	TOEPASSING EN AANPASSING	4
3	WAARDERINGSKADER MBO	5
4	WAARDERINGSKADER VAVO	10
5	WAARDERINGSKADER OVERIGE EDUCATIE	14

CONCEPT

1 INLEIDING

Het concept waarderingkader mbo is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de toezichtsectoren po, vo, so en mbo. Met het streven om zo goed als mogelijk tot een gezamenlijk waarderingkader te komen willen we benadrukken dat de eisen die de samenleving stelt aan deugdelijk en kwalitatief hoogwaardig onderwijs voor deze onderwijssoorten grotendeels gelijk zijn. De verschillen tussen de waarderingkaders blijven zo veel mogelijk beperkt tot eisen die door sectorale wet- en regelgeving worden gesteld.

Voorliggend concept waarderingkader wordt getoetst in de pilotfase¹ van het project Toezichtkader mbo2016. Deze vindt plaats bij zes mbo-instellingen in de periode maart – juni 2015. In de pilot richten we ons primair op de werking van het waarderingkader. De evaluatievragen zijn opgenomen in het Pilotplan TKmbo16.

De resultaten en bevindingen vanuit de pilots worden – wederom in afstemming met de andere sectoren - verwerkt in het definitieve waarderingkader.

Inspectie van het Onderwijs
Sector mbo
22 januari 2015

---

¹ Zie *Pilotplan mbo*.

2 OPZET EN TOEPASSING VAN HET WAARDERINGSKADER

2.1 Structuur

Het waarderingskader mbo is ingedeeld in zes kwaliteitsgebieden:

- Gebied 1: Onderwijsresultaten
- Gebied 2: Onderwijsproces
- Gebied 3: Examinering en diplomering
- Gebied 4: Schoolklimaat en veiligheid
- Gebied 5: Kwaliteitszorg en ambities
- Gebied 6: Financieel beheer

Elk kwaliteitsgebied is uitgewerkt in een aantal standaarden. Voor het mbo zijn dit totaal 20 standaarden. Daarnaast is er een aparte standaard voor het voldoen aan (overige) wettelijke vereisten. De standaarden zijn neutraal geformuleerd, dus niet in termen van voldoende of goed. Bij iedere standaard geven we een portret. Dit portret vormt de basis om tot een oordeel te komen. Portretten bevatten in een lopend verhaal de belangrijkste elementen van de standaard, bij voorkeur als waarneembare of verifieerbare situaties en gedragingen van met name genoemde actoren. De portretten geven geen voorkeur aan voor de inrichting van het onderwijs.

2.2 Toepassing en aanpassing

Het waarderingskader mbo vormt de basis voor het toezicht op instellingen die onderwijs verzorgen in het kader van de Wet educatie en beroepsonderwijs (web). Hieronder vallen mbo-instellingen (bekostigd en niet bekostigd), vavo en overige educatie. Voor het vavo geldt dat zowel vvo als web op onderscheiden onderdelen van toepassing zijn. Om die reden wijkt het waarderingskader vavo op enkele punten af van het mbo. Voor Overige educatie geldt een beperkt waarderingskader.

Vanwege populatiekenmerken hanteren we ook verschillende benamingen voor de onderwijsdeelnemers: Voor het mbo hanteren we de term studenten, voor het vavo hanteren we de vo-term leerlingen en bij educatie spreken we over cursisten.

In de tabel hieronder is aangegeven welke kwaliteitsgebieden op welke onderwijsvorm van toepassing zijn.

De term 'instelling' verwijst naar het bestuurlijk niveau, waar – mits van toepassing - ook het vavo en overige educatie deel van uitmaken.

KWALITEITSGEBIED	MBO OPLEIDING	VAVO	EDUCATIE	INSTELLING
1. Onderwijsresultaten	X	X		X
2. Onderwijsproces	X	X	X	
3. Examinering en diplomering	X	X	X	
4. Schoolklimaat en veiligheid	X			
5. Kwaliteitszorg en ambitie	X	X	X	X
6. Financieel beheer				X
7. Overige wettelijke vereisten	X	X	X	X

3 WAARDERINGSKADER MBO

GEBIED 1. ONDERWIJSRESULTATEN	
1.1	Studiesucces. Het aantal studenten dat de opleiding doorloopt en afsluit is naar niveau ten minste in overeenstemming met de gestelde norm.
	<i>Portret:</i> Het aandeel studenten met een diploma dat de opleiding doorloopt en verlaat is ten minste in overeenstemming met de gestelde doelen, mede gezien het beginniveau (toegevoegde waarde)
1.2	Vervolgsucces. De bestemming van de studenten na het verlaten van de opleiding is bekend en voldoet ten minste aan de verwachtingen van de opleiding.
	<i>Portret</i> De instelling beschikt over toereikende gegevens over het vervolg van de loopbaan van studenten die de opleiding voortijdig of met een diploma verlaten hebben (gegevens over extern rendement). Daarbij kan het gaan om de plaatsing in ander of vervolgonderwijs, een plek op de arbeidsmarkt dan wel een passend vervolg voor studenten met een specifieke onderwijsbehoefte. Het vervolgsucces voldoet ten minste aan de verwachtingen op grond van de gemiddelde landelijke resultaten van vergelijkbare opleidingen en de situatie op de regionale arbeidsmarkt.

GEBIED 2. ONDERWIJSPROCES	
2.1	Programma Het programma bereidt de studenten voor op beroepspraktijk, vervolgonderwijs en samenleving.
	<i>Portret:</i> De opleiding biedt een actueel programma dat is toegespitst op de doelgroep en de (regionale) beroepspraktijk waartoe de opleiding kwalificeert; het eigenaarschap van het programma ligt bij het team. Het programma is afgestemd op de gestelde doelen en op de passende referentieniveaus taal en rekenen. Het programma laat onderscheid zien in periodieke ontwikkelgerichte toetsing en het examen. Het programma kent een duidelijke opbouw en samenhang. Het programma sluit aan bij het voorafgaand onderwijs, bereidt voor op het aanbod van vervolgonderwijs en biedt mogelijkheden voor individueel maatwerk. Er gaat geen lestijd onnodig verloren en studenten benutten het geboden onderwijsprogramma maximaal. Het verwerven van sociale, generieke en maatschappelijke competenties maakt deel uit van het programma en het programma draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.
2.2	Zicht op ontwikkeling De docenten volgen en analyseren de ontwikkeling van hun studenten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven.
	<i>Portret:</i> Studenten worden na aanmelding passend geplaatst en begeleid. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de student en de vereiste competentieontwikkeling. Docenten gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe hun ontwikkeling verloopt. Zij analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Afspraken uit de voortgangsbegeleiding worden overdraagbaar

	vastgelegd en nakomen hiervan is geborgd.
2.3	Didactisch handelen Het didactisch handelen van het docententeam en de praktijkbegeleider stelt de studenten in staat tot leren en ontwikkeling.
	<i>Portret:</i> De pedagogisch-didactische aanpak van het docententeam is eenduidig en passend voor het niveau van het kwalificatiedossier. Het team handelt op basis van een samenhangend en consistent pedagogisch-didactische aanpak die is afgestemd met leerbedrijven. De docenten en praktijkbegeleiders zorgen voor effectieve leersituaties. Ze geven blijk van hoge verwachtingen, geven directe en individuele feedback en reageren positief op de inbreng van studenten. Zij stemmen hun aanpak af op de behoeften van groepen en individuele studenten, zodat deze actief en betrokken zijn.
2.4	Ondersteuning Studenten die dat nodig hebben ontvangen extra aanbod en ondersteuning.
	<i>Portret:</i> Voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften is er extra ondersteuning zowel van de cognitieve als de sociale ontwikkeling. De instelling informeert studenten (en ouders) proactief over de mogelijkheden voor extra ondersteuning. De ondersteuning is maatwerk en is erop gericht dat de student de opleiding op het vereiste niveau en zo mogelijk binnen de geprogrammeerde tijd kan behalen. De opleiding evalueert regelmatig of de extra ondersteuning het gewenste effect heeft en stelt zo nodig bij.
2.5	Samenwerking De opleiding werkt samen met voorafgaand en vervolgonderwijs, met bedrijfsleven, gemeenten en andere ketenpartners met als doel het onderwijs voor haar studenten vorm te geven.
	<i>Portret:</i> De opleiding werkt nauw samen met voorafgaand onderwijs, vervolgonderwijs en leerbedrijven om de student een goede start en passende voortgangsbegeleiding te bieden. De opleiding werkt samen met gemeente(n) en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Hiertoe wordt door partijen relevante informatie uitgewisseld. Voor het bieden van extra ondersteuning aan studenten die dat nodig hebben werkt de opleiding samen met gemeente(n) en ketenpartners. De opleiding initieert en onderhoudt contacten met het regionaal bedrijfsleven met als doel de beroepspraktijk in de opleiding te verankeren en het extern rendement te verhogen.
2.6	Beroepspraktijkvorming De voorbereiding, uitvoering en begeleiding van de beroepspraktijkvorming is doeltreffend.
	<i>Portret:</i> De student en het leerbedrijf ontvangen tijdig informatie over de inrichting van de beroepspraktijkvorming. De instelling zorgt voor een geschikte beroepspraktijkvormingsplaats. De opleiding realiseert een effectieve verbinding tussen het leren in de beroepspraktijk en het leren op school, zodat de student de leerdoelen kan behalen. Het leerbedrijf begeleidt de student op de afgesproken wijze. De opleiding volgt de voortgang van de student en stuurt zo nodig bij.

GEBIED 3. EXAMINERING EN DIPLOMERING

3.1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering De examencommissie waarborgt deugdelijke examinering en diplomering.
	<i>Portret:</i>

	<p>De examencommissie stelt op onafhankelijke en deskundige wijze vast of studenten op juiste gronden het diploma ontvangen. De examencommissie vergewist zich met gepaste grondigheid van de volledigheid van het examendossier.</p> <p>De examencommissie bewaakt de kwaliteit van het exameninstrumentarium. Zij monitort en analyseert de afname en beoordeling en realiseert op basis daarvan verbeteringen. De examencommissie waarborgt de deskundigheid van de bij de examinering betrokken personen.</p>
3.2	<p>Exameninstrumentarium Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomeisen en voldoet aan de toetstechnische eisen.</p>
	<p><i>Portret:</i> Het exameninstrumentarium dekt de eisen van het kwalificatiedossier. De examenvormen passen bij de taakcomplexiteit. Het instrumentarium maakt evenwichtige waardering mogelijk en doet recht aan de kerntaken, werkprocessen en overige vereisten. De cesuur ligt op het niveau waarop de student aan de eisen voldoet. Het beoordelingsvoorschrift maakt objectieve beoordeling mogelijk.</p>
3.3	<p>Afname en beoordeling Het examenproces van afname en beoordeling is deugdelijk.</p>
	<p><i>Portret</i> De afnamecondities en beoordelingen zijn voor studenten gelijkwaardig. De condities doen recht aan de context van het toekomstig beroep; onderdelen van het examen vinden in de beroepspraktijk plaats. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De beoordeling is deskundig en gericht op een passende balans in vereiste kennis, houding en vaardigheden. De beoordelingswijze is tijdig voor studenten beschikbaar en voor alle betrokkenen transparant en eenduidig.</p>

GEBIED 4. SCHOOLKLIMAAT EN VEILIGHEID

4.1	<p>Schoolklimaat De opleiding kent een ambitieus en stimulerend klimaat.</p>
	<p><i>Portret:</i> De leiding, docenten en overig personeel creëren een stimulerend en ambitieus pedagogisch klimaat, dat ondersteunend is voor de cognitieve en sociale ontwikkeling. Docenten hanteren duidelijke regels en creëren een voorspelbaar en betrouwbaar positief klimaat, waardoor het welbevinden van studenten wordt bevorderd en studenten worden aangesproken op gedragingen die het bedrijfsleven van hen verwacht.</p>
4.2	<p>Veiligheid De opleiding waarborgt een veilige, respectvolle en betrokken omgeving voor studenten en docenten.</p>
	<p><i>Portret:</i> De leiding, docenten en overig personeel waarborgen de fysieke en sociale veiligheid, op de instelling en de bpv-plaats. Studenten en personeel gaan respectvol met elkaar om. De leiding en docenten handelen proactief en bij signalen die de sociale en fysieke veiligheid bedreigen. Zij treden in voorkomende gevallen snel en adequaat op.</p>
4.3	<p>Leeromgeving De studenten en docenten leren en werken in adequate gebouwen met toereikende inventaris en apparatuur.</p>
	<p><i>Portret:</i> Het onderwijs vindt plaats in een goed onderhouden huisvesting. Deze draagt bij aan een positieve en sociaal veilige leer- en werkomgeving. De inventaris en apparatuur op de instelling</p>

	zijn bijdetijds, goed onderhouden en passend bij het programma. De opleiding ademt de sfeer van het (toekomstig) beroepenveld.
--	--

GEBIED 5. KWALITEITZORG EN AMBITIE	
5.1	Evaluatie en verbetering De instelling heeft vanuit haar maatschappelijk opdracht ambities en doelen geformuleerd, evalueert regelmatig de realisatie en verbetert op basis daarvan systematisch haar onderwijs.
	<p><i>Portret:</i> De instelling weet waarin zij zich wil onderscheiden en profileren, rekening houdend met haar maatschappelijke opdracht en kenmerken van de studentpopulatie. De instelling heeft vanuit haar ambitie toetsbare doelen afgeleid voor de korte en middellange termijn. De kwaliteitszorg heeft betrekking op de resultaten van de gestelde doelen in relatie tot de kwaliteitsgebieden. De instelling beoordeelt deze en betreft daarbij onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden. De instelling analyseert de relatie van de resultaten met de financiële voorzieningen en wettelijke vereisten en zij waarborgt dat personeel zijn bekwaamheid heeft en onderhoudt.</p> <p>De evaluaties leiden tot toegankelijke managementinformatie. Waar nodig voert de instelling systematisch verbeteringen door die voldoende ambitieus zijn en aansluiten bij de evaluaties.</p>
5.2	Kwaliteitscultuur De instelling kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.
	<p><i>Portret:</i> Het beleid van de instelling om haar visie en daarvan afgeleide ambities ten aanzien van de onderwijskwaliteit te realiseren is breed gedragen. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk het onderwijs te verbeteren. Het management van de instelling en de opleidingen vertonen onderwijskundig leiderschap en kwaliteitsbewustzijn. Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling.</p> <p>Bestuur, management en personeel werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. Zij werken resultaatgericht, zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de onderwijskwaliteit en op de ontwikkeling van vakmanschap van studenten. De instelling werkt vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zorgvuldig handelen.</p>
5.3	Verantwoording en dialoog De instelling legt toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over ambities, doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog met haar omgeving.
	<p><i>Portret:</i> De instelling betreft interne en externe belanghebbenden, met name het regionaal bedrijfsleven, bij de ontwikkeling van haar beleid, staat open voor hun voorstellen en verwerkt deze zo mogelijk. De instelling vraagt van belanghebbenden een actieve bijdrage in het realiseren van haar ambities en doelen en spreekt hen daarop aan. De instelling bespreekt regelmatig haar ambities en welke resultaten zij behaalt. Zij verantwoordt zich over de resultaten op een voor de belanghebbenden toegankelijke en heldere wijze.</p>

GEBIED 6. FINANCIËEL BEHEER	
6.1	Continuïteit Het bestuur is financieel gezond en kan op korte en langere termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen.
	<i>Portret:</i>

	<p>Er is sprake van duurzaam voortbestaan van het bestuur en er wordt voldaan aan de financiële randvoorwaarden die dit mogelijk maken. Om het voortbestaan te verzekeren, is het van belang dat het bestuur over een dusdanige financiële positie beschikt, dat alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn nagekomen kunnen worden. Dit kan blijken uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten.</p> <p>Voor continuïteit is het van belang dat het bestuur inzicht heeft in de financiële uitgangspositie en de ontwikkelingen in de komende drie jaar. In de continuïteitsparagraaf van het jaarverslag geeft het bestuur inzicht in deze ontwikkelingen en de daaraan verbonden financiële gevolgen. Het bestuur bespreekt het voorgaande regelmatig met Raad van Toezicht en medezeggenschap, treft zo nodig corrigerende maatregelen en verantwoordt zich over het geheel in de jaarverslaggeving.</p>
6.2	<p>Doelmatigheid Het bestuur maakt efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging</p>
	<p><i>Portret:</i> Het bestuur besteedt de overheidsbekostiging op de beste manier aan het onderwijs en niet aan andere zaken. Een bestuur mag geld opzij zetten voor onvoorziene omstandigheden, zolang dat bedrag in een redelijke verhouding staat tot wat nodig is voor een normale bedrijfsvoering. Het bestuur houdt er geen ruimere financiële buffer op na, dan het kan verantwoorden.</p>
6.3	<p>Rechtmatigheid Het bestuur verwerft en besteedt de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving.</p>
	<p><i>Portret:</i> Het bestuur beschikt over de vereiste deskundigheid en handelt integer en transparant. Het legt verantwoording af over de verwerving en besteding, hetgeen vooral beoordeeld wordt door een accountant die wordt aangesteld door de raad van toezicht. Deze accountant opereert volgens zijn eigen, algemene beroepsmaatstaven en speciaal volgens het onderwijscontroleprotocol dat door de inspectie is opgesteld.</p>
OVERIGE WETTELIJKE VEREISTEN	
7.0	<p>Overige wettelijke vereisten De opleiding leeft de overige wettelijke vereisten na.</p>
	<p><i>Portret:</i> De opleiding en de instelling (bestuur) voldoen aan overige wettelijke vereisten voor zover deze niet in de andere standaarden zijn verwerkt en voor zover deze door de inspectie zijn onderzocht.</p>

4 WAARDERINGSKADER VAVO

Op het vavo is zowel de wvo als de web van toepassing. In het waarderingskader is primair aansluiting gezocht op het vo-kader. Daar waar wet-en regelgeving van de web van toepassing is, is aansluiting gezocht bij het waarderingskader mbo. Daar waar het kader afwijkt van het mbo-kader is dit met de term 'vavo' in de eerste kolom aangegeven.

In de pilot wordt alleen gewerkt met kwaliteitsgebied 5. Kwaliteitszorg en ambitie.

GEBIED 1. ONDERWIJSRESULTATEN	
1.1 vavo	Resultaten in examenvakken Het vavo behaalt cognitieve leerresultaten in examenvakken en resultaten in uitstroom die gezien de kenmerken en beginniveau van de leerlingen ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.
	<i>Portret:</i> De cognitieve resultaten liggen de afgelopen drie jaar op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie verwacht mag worden. Dit betekent dat de leerlingen voor het centraal eindexamen cijfers halen die verwacht mogen worden. Daarbij is het verschil (op opleidingsniveau) tussen het cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen op een aanvaardbaar niveau.
1.2 vavo	Vervolgsucces. De bestemming van de leerlingen na het verlaten van het vavo is bekend en voldoet ten minste aan de verwachtingen van de vavo-afdeling.
	<i>Portret</i> Het vavo beschikt over toereikende gegevens over het vervolg van de loopbaan van leerlingen die de opleiding voortijdig of met een diploma verlaten hebben (gegevens over extern rendement). Daarbij kan het gaan om de plaatsing in ander of vervolgonderwijs dan wel een passend vervolg voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. Het vervolgsucces voldoet tenminste aan de verwachtingen van de afdeling op grond van de gemiddelde landelijke resultaten van vergelijkbare opleidingen.

GEBIED 2. ONDERWIJSPROCES	
2.1 vavo	Programma Het programma bereidt de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.
	<i>Portret:</i> De docenten bieden een breed, eigentijds en op de examenprogramma's gebaseerd aanbod; het eigenaarschap van het aanbod ligt bij het team. Het is dekkend voor de examenprogramma's. Binnen de kaders van de wet maken zij keuzes in het aanbod, waardoor zij deze afstemmen op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingpopulatie. Het vavo heeft bovendien een aanbod voor de referentieniveaus taal en rekenen. De docenten verbreden of verdiepen het aanbod afhankelijk van de kenmerken van de leerlingpopulatie. Het aanbod sluit aan op het niveau van de leerlingen bij binnenkomst en bereidt hen voor op het aanbod bij de start van het vervolgonderwijs. Daar tussenin verdelen de docenten de leerinhouden evenwichtig en – indien van toepassing - in samenhang over de leerjaren heen en geven de leerlingen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken. Er gaat geen lestijd onnodig verloren en studenten benutten het geboden onderwijsprogramma maximaal. Het aanbod draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

2.2	Zicht op ontwikkeling De docenten volgen en analyseren de ontwikkeling van hun leerlingen met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven.
vavo	<i>Portret:</i> De docenten verzamelen voortdurend systematische informatie over de ontwikkeling van hun studenten. Zij gaan regelmatig na in welke mate de studenten profiteren van het geboden onderwijs en hoe de ontwikkeling van leerlingen verloopt ten opzichte van henzelf en van groepsgenoten. Wanneer studenten niet genoeg lijken te profiteren wordt nagegaan waar de ontwikkeling stagneert en wat mogelijke verklaringen hiervoor zijn. De docenten gebruiken deze informatie vervolgens om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen studenten als individuele studenten. Ze gebruiken daarbij een cyclische aanpak.
2.3	Didactisch handelen Het didactisch handelen van de docenten stelt de leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling.
vavo	<i>Portret:</i> De docenten plannen en structureren hun handelen met behulp van de informatie die zij over de leerlingen hebben en stimuleren een brede ontwikkeling. Het team handelt op basis van een samenhangend en consistent pedagogisch-didactisch concept. De docenten zorgen voor effectieve instructies: aansprekend, doelmatig en interactief. Ze geven blijk van hoge verwachtingen en reageren positief op de inbreng van leerlingen, waardoor deze zich ondersteund en uitgedaagd voelen. Bij de instructies en opdrachten gebruiken de docenten passende vakdidactische principes en werkvormen. Ook zorgen zij ervoor dat het niveau van hun lessen past bij het beoogde eindniveau. Zij stemmen de instructies en opdrachten af op de behoeften van groepen en individuele leerlingen, zodat alle leerlingen actief, gemotiveerd en betrokken zijn en de voor hen beschikbare tijd effectief besteden. Tijdens de (leer)activiteiten gaan de docenten na of de leerlingen de leerstof en de opdrachten begrijpen. Daarbij geven de docenten de leerlingen directe en individuele feedback op hun werken en leren.
2.4	Ondersteuning Leerlingen die dat nodig hebben ontvangen extra aanbod en ondersteuning.
	<i>Portret:</i> Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is er extra ondersteuning zowel van de cognitieve als de sociale ontwikkeling. De instelling informeert leerlingen (en ouders) pro-actief over de mogelijkheden voor extra ondersteuning. De ondersteuning is maatwerk en is erop gericht dat de student de opleiding op het vereiste niveau en zo mogelijk binnen de geprogrammeerde tijd kan behalen. Het vavo evalueert regelmatig of de extra ondersteuning het gewenste effect heeft en stelt zo nodig bij.
2.5	Samenwerking Het vavo werkt samen met voorafgaand en vervolgonderwijs, gemeenten en andere ketenpartners met als doel het onderwijs voor haar leerlingen vorm te geven.
vavo	<i>Portret:</i> Het vavo werkt nauw samen met voorafgaand onderwijs en vervolgonderwijs om de student een goede start en passende voortgangsbegeleiding te bieden. Het vavo werkt samen met gemeente(n) en andere ketenpartners in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Hiertoe wordt door partijen relevante informatie uitgewisseld. Voor het bieden van extra ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben werkt het vavo samen met gemeente(n), ketenpartners en voorafgaand onderwijs.

GEBIED 3. EXAMINERING EN DIPLOMERING

3.1 vavo	Examinering De examinering verloopt zorgvuldig
	<i>Portret:</i> De afdeling borgt de kwaliteit van haar schoolexamens en toetsing. Zij heeft criteria vastgelegd waaraan toetsen en examens moeten voldoen (toetstechnische-, uitvoerings-, afname- en beoordelingseisen). Deze criteria worden – indien van toepassing - ook gebruikt voor de toetsing in andere leerjaren dat het examenjaar. De afdeling evalueert regelmatig met alle docenten of toetsen en examens aan de criteria voldoen en neemt – indien nodig maatregelen om de kwaliteit te verhogen.
3.2	Kwaliteitsborging examinering en diplomering De examencommissie waarborgt deugdelijke examinering en diplomering.
	<i>Portret:</i> De examencommissie stelt op onafhankelijke en deskundige wijze vast of leerlingen op juiste gronden het diploma ontvangen. De examencommissie vergewist zich met gepaste grondigheid van de volledigheid van het examendossier. De examencommissie bewaakt de kwaliteit van het exameninstrumentarium. Zij monitort en analyseert de afname en beoordeling en realiseert op basis daarvan verbeteringen. De examencommissie waarborgt de deskundigheid van de bij de examinering betrokken personen.

GEBIED 5. KWALITEITSZORG EN AMBITIE

5.1	Evaluatie en verbetering Het vavo heeft vanuit haar maatschappelijk opdracht ambities en doelen geformuleerd, evalueert regelmatig de realisatie en verbetert op basis daarvan systematisch haar onderwijs.
vavo	<i>Portret:</i> De instelling weet, rekening houdend met haar maatschappelijk opdracht en kenmerken van de studentenpopulatie, waarin zij zich wil onderscheiden, c.q. wil profileren, en heeft daaruit toetsbare doelen afgeleid voor de korte en middellange termijn. De kwaliteitszorg heeft in elk geval betrekking op de resultaten en het onderwijsproces, waaronder het aanbod. Management en docenten beoordelen systematisch maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid heeft en onderhoudt. Het vavo betreft onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden bij deze beoordeling en analyseert de relatie van de resultaten met de financiële voorzieningen en wettelijke vereisten. De evaluaties leiden tot toegankelijke managementinformatie. Waar nodig voert het vavo planmatig verbeteringen door die voldoende ambitieus zijn en aansluiten bij de evaluaties.
5.2	Kwaliteitscultuur Het vavo kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.
vavo	<i>Portret:</i> Het beleid van het vavo om haar visie en daarvan afgeleide ambities ten aanzien van de onderwijskwaliteit te realiseren is breed gedragen. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk het onderwijs te verbeteren. Het management van het vavo vertoont onderwijskundig leiderschap en kwaliteitsbewustzijn. Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling. Bestuur, management en personeel werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. Zij werken resultaatgericht, zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de onderwijskwaliteit en op de ontwikkeling van hun studenten. Het vavo werkt vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zorgvuldig handelen.

5.3	<p>Verantwoording en dialoog Het vavo legt toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over ambities, doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog met haar omgeving.</p>
vavo	<p><i>Portret:</i> Het vavo betreft interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van haar beleid, staat open voor hun voorstellen en verwerkt deze zo mogelijk. De instelling vraagt van belanghebbenden een actieve bijdrage in het realiseren van haar ambities en doelen en spreekt hen daarop aan. Het vavo bespreekt regelmatig haar ambities en welke resultaten zij behaalt. Zij verantwoordt zich over de resultaten op een voor de belanghebbenden toegankelijke en heldere wijze.</p>

GEBIED 5. KWALITEITZORG EN AMBITIE

Zie mbo-kader

GEBIED 6. FINANCIËEL BEHEER

Niet van toepassing

GEBIED 7. OVERIGE WETTELIJKE VEREISTEN

Zie mbo-kader

5 WAARDERINGSKADER OVERIGE EDUCATIE

GEBIED 1. ONDERWIJSRESULTATEN

Niet van toepassing

GEBIED 2. ONDERWIJSPROCES

2.1 educatie	Programma Het programma bereidt de cursisten voor op vervolgonderwijs en samenleving.
	<i>Portret:</i> Cursisten ontvangen een actueel programma. Het programma van de opleiding is afgestemd op de eindtermen en afspraken met de opdrachtgever. Er is een inhoudelijke opbouw in het totale programma. Het programma kent voor cursisten een duidelijke opbouw en samenhang. Het programma laat onderscheid zien in periodieke ontwikkelgerichte toetsing en het examen. Het programma biedt mogelijkheden voor individueel maatwerk. Er is geen lesuitval en cursisten verzuimen niet.
2.2 educatie	Zicht op ontwikkeling De docenten volgen en analyseren de ontwikkeling van hun cursisten met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven.
	<i>Portret:</i> Cursisten worden na aanmelding passend geplaatst en begeleid. De voortgangsbegeleiding is gestructureerd en zorgvuldig en is afgestemd op de behoeften van de cursist en de vereiste ontwikkeling. Docenten analyseren de oorzaken bij afwijkende prestaties. Afspraken uit de voortgangsbegeleiding worden overdraagbaar vastgelegd en nakomen hiervan is geborgd.
2.3 educatie	Didactisch handelen Het didactisch handelen van de docenten stelt de cursisten in staat tot leren en ontwikkeling.
	<i>Portret:</i> Cursisten volgen een leerarrangement dat didactisch is afgestemd op hun verschillen in onderwijsbehoeften. Instructie, begeleiding en feedback op prestaties zijn voor cursisten toereikend om voortgang te boeken. De pedagogisch-didactische aanpak van docenten(team) is eenduidig en passend voor de cursisten. De cursisten zijn actief, gemotiveerd en betrokken en besteden de voor leren beschikbare tijd effectief.

GEBIED 3. EXAMINERING EN DIPLOMERING

3.1 educatie	Exameninstrumentarium Het exameninstrumentarium sluit aan op de eindtermen en voldoet aan de toetstechnische eisen.
	<i>Portret:</i> Het exameninstrumentarium dekt alle eindtermen, zowel op inhoud, toetsvorm als op niveau. De cesuur van het instrumentarium ligt op het niveau waarop de cursist voldoet aan de vereisten. Het beoordelingsvoorschrift waarborgt een zo objectief mogelijke beoordeling van de examens.

3.2 educatie	Afname en beoordeling De examenprocessen van afname en beoordeling zijn deugdelijk.
	<i>Portret:</i> Examenopdrachten, afnamecondities en beoordelingen zijn voor alle cursisten gelijkwaardig om een betrouwbare beoordeling te waarborgen.
3.3	Diplomering
	<i>Portret:</i> De examencommissie neemt deugdelijk besluiten op grond van de oordelen op de examenonderdelen en legt daarover verantwoording af. De examencommissie vergewist zich met gepaste grondigheid en frequentie van de kwaliteit van het exameninstrumentarium, de afname, de beoordeling, de besluitvorming betreffende de diplomering en van de deskundigheid van bij de examinering betrokken personen. De examencommissie analyseert bij afwijkingen of onregelmatigheden wat mogelijke oorzaken zijn. De examencommissie borgt de informatievoorziening naar betrokkenen.

GEBIED 4. SCHOOLKLIMAAT EN VEILIGHEID

Niet van toepassing

GEBIED 5. KWALITEITSZORG EN AMBITIE

Zie mbo-kader

GEBIED 6. FINANCIËEL BEHEER

Niet van toepassing

GEBIED 7. OVERIGE WETTELIJKE VEREISTEN

Zie mbo-kader